

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko Regulu (ES) Nr. 909/2014 groza attiecībā uz norēķinu disciplīnu, pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, sadarbību uzraudzības jomā, banku tipa papildpakalpojumu sniegšanu un prasībām trešo valstu centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem”

(COM(2022) 120 final – 2022/0074 (COD))

(2022/C 443/12)

Ziņotājs: **Kęstutis KUPŠYS**

Līdzziņotājs: **Christophe LEFÈVRE**

Atzinuma pieprasījumi	Eiropas Savienības Padome, 12.4.2022. Eiropas Parlaments, 4.4.2022.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. un 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	1.7.2022.
Pieņemts plenārsesijā	14.7.2022.
Plenārsesija Nr.	571
Balsojuma rezultāts (par/pre/atturas)	185/0/1

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Komiteja uzskata, ka Komisijas ierosinātie risinājumi pieciem galvenajiem jautājumiem, kas konstatēti Centrālo vērtspapīru depozitāriju regulas (CVDR) pārskatīšanas procesā, kopumā ir pietiekami un efektīvi. Ar efektīvākām ES norēķinu procedūrām kapitāla tirgi kļūs pievilcīgāki gan emitentiem, gan ieguldītājiem, un mēs būsīm soli tuvāk kapitāla tirgu savienības (KTS) izveidei.

1.2. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atzinīgi vērtē Komisijas samērīgās iniciatīvas – spēkā esošās prasības par pārrobežu atļaujas piešķiršanu aizstāt ar paziņojumu –, kā arī priekšlikumu uzlabot sadarbību uzraudzības jomā, izveidojot atbilstīgas, taču ne dublējošas uzraudzības kolēģijas.

1.3. Attiecībā uz banku tipa papildpakalpojumu sniegšanu Komiteja saskata papildu iespējas risinājumos, kuru pamatā ir norēķini ar centrālās bankas naudu. Lai vēl vairāk samazinātu dažādu risku klāstu, vairāk jāizmanto esošā TARGET2 vērtspapīru (T2S) daudzvalūtu centrālās bankas naudas vērtspapīru norēķinu platforma.

1.4. EESK uzskata par lietderīgu papildināt pašreizējo Komisijas priekšlikumu ar noteikumiem par T2S galvenās lomas atzīšanu Eiropas vērtspapīru norēķinu infrastruktūrā, vienlaikus arī atrisinot, kaut daļēji, jautājumu par banku tipa papildpakalpojumu nepietiekamu attīstību centrālo vērtspapīru depozitāriju (CVD) vidū.

1.5. EESK norāda, ka priekšlikuma vispretrunīgākā daļa – divpakāpju pieeja iespējamajai obligātās iepirkšanas (OI) uzlikšanai par pienākumu – joprojām ir līdzsvarots risinājums. Par OV būtu jādomā tikai tad, kad ir sāki pārbaudīti norēķinu neizpildes iemesli un ir gūta skaidrība par to, vai ar citiem pasākumiem norēķinu neizpildes mazināšanai tiks sasniegti apmierinoši rezultāti.

1.6. Komiteja pilnībā apzinās, ka sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijas (SVT) izmēģinājuma režīms ir CVDR pārskatīšanas leģislatīvā konteksta svarīga daļa, bet vienlaikus brīdina, ka “regulatīvās smilškastēs” izveide nedrīkst radīt precedentu esošo tirgus rīcības un ieguldītāju aizsardzības standartu pazemināšanai. CVD būtu jāuzņemas galvenā loma SVT tīklu pārvaldībā, kas izstrādāti tā, lai samazinātu darījuma partnera risku. Turklāt EESK atbalsta stingrāku uzraudzības regulējumu attiecībā uz sankciju piemērošanu, ierosinot, ka CVDR būtu jānosaka prasība CVD, to emitentiem un dalībniekiem izveidot dzīvotspējīgu un pastāvīgu mehānismu datu apmaiņai un kopīgai lietošanai saistībā ar kopējo Eiropas sankciju piemērošanu.

2. Vispārīga informācija

2.1. Centrālie vērtspapīru depozitāriji (CVD) ir struktūras, kas glabā un pārvalda vērtspapīrus un nodrošina vērtspapīru darījumu apstrādi, tos iegrāmatojot⁽¹⁾. CVD izmanto infrastruktūru, kas nodrošina vērtspapīru darījumu izpildi. Šo CVD galveno pakalpojumu parasti sauc par “norēķinu”. Eiropas Savienībā esošie CVD⁽²⁾ veic norēķinus par darījumiem, kuru vērtība ievērojami pārsniedz 1 000 triljonus EUR gadā (vairāk nekā 70 reizes pārsniedzot ES iekšzemes kopproduktu⁽³⁾) vai 17 reizes pārsniedzot visu CVD kontos turēto vērtspapīru neatmaksāto vērtību⁽⁴⁾). CVD sniedz arī citus pamatpakalpojumus, piemēram, i) notāra pakalpojumus, t. i., no jauna emitētu vērtspapīru uzskaiti, un ii) centralizētās uzturēšanas pakalpojumus, t. i., reģistrē visas izmaiņas šo vērtspapīru turējumā. Attiecībā uz tiem CVD, kas darbojas valstu robežās, gadu desmitiem ilgi ir pastāvējušas labi pārbaudītas un efektīvas procedūras, taču, tirgiem kļūstot savstarpēji saistītākiem un pieaugot pārrobežu darījumu skaitam Eiropā, kļuvis skaidrs, ka ir jānosaka pārrobežu norēķini un citi pakalpojumi.

2.2. 2014. gada regula, kas tika ieviesta pēc 2008. gada finanšu krīzes, stājās spēkā 2014. gada 17. septembrī, un tās īstenošana bija pakāpeniska⁽⁵⁾. Tā būtiski uzlaboja pēctirdzniecības vidi, proti, noteica standartizētu norēķinu periodu, uzlaboja pārrobežu norēķinu disciplīnu, ieviesa konsekventus noteikumus attiecībā uz CVD Eiropas Savienībā (piemēram, licencēšanu, atļauju izsniegšanu, uzraudzību) un nodrošināja vērtspapīru emitentam brīvību izvēlēties savu CVD.

2.3. Viens no galvenajiem regulā veiktajiem uzlabojumiem attiecās uz norēķinu disciplīnu – pasākumiem, ar kuriem jau laikus novērst norēķinu neizpildi vai labot situāciju, ja šāda neizpilde ir notikusi. Tomēr, kā liecina turpmākais novērtējums, šie pasākumi nebija pietiekami, jo ES norēķinu saistību neizpildes rādītāji joprojām bija ievērojami sliktāki nekā citos finanšu centros, pat ņemot vērā ES kapitāla tirgu augsto sadrumstalotību salīdzinājumā ar ārkārtīgi viendabīgiem tirgiem citviet⁽⁶⁾.

2.4. Regulā tika iekļauts arī vēl viens būtisks uzlabojums, kura mērķis bija veicināt pārrobežu kapitāla plūsmas – pakalpojumu sniegšanas brīvību citā dalībvalstī (jeb “pārrobežu atļaujas piešķiršana”, kas līdzinās labi funkcionējošai ES banku sistēmai), sniedzot stimulu CVD paplašināt savu darbību pāri valstu robežām. Regulā tika definēta arī banku tipa papildpakalpojumu (pakalpojumi, kas atbalsta vērtspapīru norēķinus) sniegšana, ko veic CVD, stingri ievērojot īpašās prudenciālās prasības attiecībā uz kredītriskiem, kas saistīti ar šiem pakalpojumiem. Tomēr tiesiskais regulējums nenodrošināja vēlamo ES norēķinu pakalpojumu sistēmas integrācijas līmeni, jo CVD nevēlējās uzņemties papildpakalpojumus vai iesaistīties dārgajā pārrobežu atļaujas piešķiršanas procedūrā.

2.5. 2022. gada martā Komisija, rīkojoties saskaņā ar regulas 75. pantu, kurā noteikts pārskatīšanas pilnvarojums, iesniedza priekšlikumu par 2014. gada regulas pārskatīšanu (turpmāk “CVDR pārskatīšana” jeb “pārskatīšana”). Tajā aplūkoti šādi pieci galvenie jautājumi:

i) pārrobežu atļaujas piešķiršanas aprūtinotās prasības;

⁽¹⁾ Vērtspapīrus var turēt gan fiziskā, gan dematerializētā veidā.

⁽²⁾ Ir 26 CVD, kā arī divi starptautiskie CVD. Avots: EVTI reģistrs.

⁽³⁾ Pamatojoties uz 2021. gada Eurostat IKP datiem, tas ir, 14,4 triljoni EUR.

⁽⁴⁾ 2020. gada beigās ES vērtspapīru norēķinu sistēmās tika turēti vērtspapīri vairāk nekā 56 triljonu EUR vērtībā. Dati, kas iegūti, izmantojot ECB Vērtspapīru tirdzniecības, tūrvērtes un norēķinu statistikas datubāzi. Skatīts 2022. gada 4. maijā.

⁽⁵⁾ OV C 299, 4.10.2012., 76. lpp.

⁽⁶⁾ Norēķinu neizpilde attiecībā uz pašu kapitālu, kas aprēķināta procentos no kopējā darījumu skaita, pirms Covid-19 tirgus satricinājuma samazinājās līdz 3 %, bet kopš tā laika atkal ir palielinājusies līdz 4,5 %. Procentos no vērtības attiecība pieauga līdz 9 % 2021. gada janvārī, salīdzinot ar 6 % pirms 2020. gada marta. Avots: Ietekmes novērtējuma ziņojums. Tomēr tirgus pieredze rāda, ka lielākā daļa “neizpildes” notiek tāpēc, ka norēķinu norādījumi sasniedz norēķinu sistēmu caur starpnieku ķēdi pēc dienas, ko galalietotāji norādījuši kā “paredzēto norēķinu dienu”.

- ii) vāja sadarbība uzraudzības jomā;
- iii) nesamērīgas prasības banku tipa papildpakalpojumu sniegšanai;
- iv) nepilnības, kas noved pie neizpildītiem norēķiniem;
- v) nepietiekama informācija par trešo valstu CVD darbībām Eiropas Savienībā.

2.6. Gandrīz vienlaicīgi ar CVDR stāšanos spēkā, tomēr kā atsevišķs pasākums, 2015. gada 22. jūnijā tika izsludināta T2S – pirmā daudzvalūtu centrālās bankas naudas vērtspapīru norēķinu platforma (⁷). T2S platformai pieslēgto CVD klientiem (parasti bankām) tas nozīmē iespēju izvēlēties starp euro norēķiniem komercbanku naudā un/vai centrālās bankas naudā. Norēķinoties par vērtspapīriem centrālās bankas naudā, izmantojot T2S, CVD var piedāvāt saviem klientiem piekļuvi Eurosistēmas TARGET pakalpojumu vienotajam likviditātes mehānismam nodrošinājumam, maksājumiem un vērtspapīru norēķiniem. Tādējādi ir ievērojami samazinājusies likviditāte, kas nepieciešama, lai norēķinātos par darījumiem visā Eiropā. Tomēr dažādu iemeslu dēļ tas nav ietekmējis izmaksas – galvenokārt tāpēc, ka joprojām pastāv tirgus sadrumstalotība dažādās valūtu pozīcijās: 2019. gadā T2S maksa pieauga no 15 eurocentiem par darījumu “piegāde pret samaksu” līdz 23,5 eurocentiem (⁸). Uz T2S joprojām neattiecas Komisijas 2022. gada marta priekšlikums par CVDR pārskatīšanu.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. Kā norādīts EESK atzinumā “Kapitāla tirgu savienība cilvēku un uzņēmumu labā – jauns rīcības plāns” (⁹), Komiteja atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvas, kuru mērķis ir īstenot vērienīgo KTS redzējumu, proti, viscaur Eiropas Savienībā nodrošināt kapitāla plūsmu patērētāju, ieguldītāju un uzņēmumu interesēs. No 16 pasākumiem, kas izklāstīti KTS rīcības plānā, viens no svarīgākajiem ir pārrobežu norēķinu pakalpojumu uzlabošana (13. pasākums), jo pašreizējā regulējuma trūkumi ir acīmredzami, un tiek uzskatīts, ka ātra likumdošanas darbība varētu veicināt KTS attīstību.

3.2. Attiecībā uz pieciem galvenajiem jautājumiem, kuru Komisija ir apzinājusi un kuru rezultātā tiks veikta pārskatīšana, Komiteja uzskata, ka ierosinātais risinājums ir pietiekams un efektīvs.

3.3. Priekšlikums aizstāt spēkā esošās **pārrobežu atļaujas piešķiršanas prasības**, kas tiek uzskatītas vai nu par neskaidrām, vai apgrūtināšām, ar paziņojumu (kas nozīmē, ka dalībvalstis nevar noraidīt CVD pieteikumu), ir būtisks solis ceļā uz harmoniskāku un savstarpēji savienotu norēķinu sistēmu, kas ļaus samazināt izmaksas tiem CVD, kuri vēlas sniegt pārrobežu pakalpojumus. Tomēr vēl nav skaidrs, kā šie atbalsta pasākumi radīs izmaksu ietaupījumus emitentiem un ieguldītājiem. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tam, lai nodrošinātu, ka uzraudzības iestādes uzņēmējvalstīs turpina uzraudzīt tirgu.

3.4. Ņemot vērā nepieciešamību samazināt izmaksas, vienlaikus uzlabojot **sadarbību uzraudzības jomā**, Komisija ir ierosinājusi izveidot uzraudzības kolēģijas, ko EESK stingri atbalsta kā piemērotu un līdzsvarotu pasākumu. Komiteja atzinīgi vērtē to, ka attiecībā uz CVD ir izveidota tikai viena, nevis divas atsevišķas kolēģijas, lai nodrošinātu, ka CVD vienlaicīgi nav pakļauts “pārrobežu darbības atļaujas piešķiršanas kolēģijai” un “grupas līmeņa kolēģijai”. Tam vajadzētu ietaupīt izmaksas un palīdzēt panākt ievērojamu uzraudzības sinerģiju.

3.5. Viens no galvenajiem **banku tipa papildpakalpojumu** sniegšanas regulējuma uzlabojumiem ir saistīts ar regulas 54. panta 4. punkta grozījumu, ko Komiteja stingri atbalsta, jo tas ļauj centrālajam vērtspapīru depozitārijam pieprasīt minēto pakalpojumu sniegšanu ne tikai no izraudzītajām kredītiestādēm, bet arī no citiem CVD.

(⁷) TARGET2-Vērtspapīru sistēma. Šobrīd T2S ir pievienojušies 19 CVD no 20 Eiropas valstīm. Kopš 2018. gada oktobra T2S norēķiniem ir pieejama arī Dānijas krona.

(⁸) TARGET2-Vērtspapīru sistēmas cenu noteikšana.

(⁹) OV C 155, 30.4.2021., 20. lpp.

3.5.1. Tomēr EESK atzīst, ka šāda rīcība varētu palielināt finanšu stabilitātes riskus. EESK uzskata par lietderīgu mērķi uzlabot pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, jo banku tipa papildpakalpojumu sniegšanai ir mazāk šķēršļu, un piekrīt šim mērķim, tomēr Komiteja saskata iespējas rast tādus risinājumus, kuru pamatā ir norēķini centrālās bankas naudā, kas pēc būtības ir drošāki. Jāatzīst, ka šis jautājums lielā mērā būtu jārisina ārpus CVDR – piemēram, T2S paplašināšana, centrālās bankas vairumtirdzniecības digitālo valūtu attīstība, juridisko šķēršļu likvidēšana utt.

3.5.2. Tomēr nav skaidrs, vai Komisijas izvēlētais ceļš – pilnvarot Eiropas Banku iestādi (EBI) izstrādāt regulatīvo tehnisko standartu projektu, lai noteiktu robežvērtību, zem kuras kredītiestādes var sniegt šādus banku tipa papildpakalpojumus, – ir piemērots. Pozitīvi ir tas, ka robežvērtības pielāgošanu vislabāk varētu veikt šī iestāde, un Komisijai vajadzības gadījumā ir lielākas manevrēšanas iespējas. Neraugoties uz iepriekš minēto, EESK vairākkārt ir izvirzījis jautājumu par to, ka abiem likumdevējiem tiek atņemtas pilnvaras lemt par svarīgiem jautājumiem apspriežamajā tiesību aktā⁽¹⁰⁾. Tāpēc EESK aicina svarīgus ekonomikas jautājumus risināt parastajā likumdošanas procedūrā⁽¹¹⁾.

3.6. Pasākumi **norēķinu disciplīnas** uzlabošanai ir ļoti apsveicami. Komiteja atbalsta arī skaidrojumu sniegšanu un izņēmumu noteikšanu vairākos pārskatīšanā minētajos gadījumos saistībā ar norēķinu disciplīnas jautājumu. Īpaši svarīgs ir Komisijas lēmums izvairīties no tūlītējas obligātās iepirkšanas ieviešanas; šīs iepirkšanas varētu kļūt piemērojamas, ja sodu režīms vien neuzlabos norēķinu neizpildi Eiropas Savienībā. Šķiet, ka nodošanas mehānismu ieviešana, kas novērstu obligāto iepirkumu kaskādi, mazina ierosinātā OI režīma trūkumus (vai bailes no neoptimālas piemērošanas). Komiteja uzskata, ka divpakāpju pieeja obligātajai iepirkšanai ir piesardzīgs risinājums, un ir pārliecināta, ka tādējādi Eiropas kapitāla tirgi ilgtermiņā kļūs pievilcīgāki gan emitentiem, gan ieguldītājiem.

3.7. Noteikumi, kas attiecas uz **trešo valstu CVD**, ir īpaši svarīgi saistībā ar ES centieniem panākt atvērtu stratēģisko autonomiju. EESK atzinīgi vērtē prasību, kas iekļauta CVDR grozītājā 25. pantā, kurā noteikts, ka tiem CVD, kuri plāno sniegt norēķinu pakalpojumus saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem, par to jāpaziņo Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādei (EVTI). Komiteja atbalsta arī pārskatā paredzētos pasākumus, kas regulē citus trešo valstu CVD darbības aspektus Eiropas Savienībā, tādējādi nodrošinot vienlīdzīgu konkurences apstākļus un labāku konkurenci.

4. Īpašas piezīmes

T2S loma

4.1. Ņemot vērā T2S būtisko nozīmi, EESK uzskata, ka būtu jāizveido saskaņota uzraudzības un pārraudzības sistēma attiecībā uz šīs platformas lomu kopējā norēķinu sistēmā. Pašreizējie brīvprātīgie nolīgumi starp Eiropas Centrālo banku (ECB), EVTI, T2S iesaistīto CVD valstu kompetentajām iestādēm (VKI) un centrālajām bankām, kas pārrauga CVD, būtu jāatjaunina, lai nodrošinātu, ka jaunais tiesiskais regulējums paredz skaidru lomu visām iesaistītajām iestādēm: VKI, centrālajām bankām un ECB kā galvenajiem pārraugiem un EVTI kā uzraudzības iestādei. Šī uzlabotā sistēma varētu izpausties kā uzraudzības iestāžu kolēģija.

4.2. Tāpēc EESK aicina likumdevējus iekļaut T2S sistēmisko norēķinu platformu CVDR darbības jomā un radīt priekšnoteikumus, lai Eiropas Savienībā plaši ieviestu norēķinu sistēmu, izmantojot T2S instrumentu⁽¹²⁾. Tas ir nepieciešams, lai šī daudzvalūtu sistēma beidzot pilnībā darbotos, neraugoties uz saprotamajiem iebildumiem, ko paudušas centrālās bankas un CVD valstīs, kas nav eurozonas dalībvalstis. Tiesību akta priekšlikumā būtu jāatzīst un jāiekļauj arī T2S loma datu un informācijas plūsmu saskaņošanā, kas ir būtisks aspekts efektīvai CVD pakalpojumu sniegšanai.

⁽¹⁰⁾ Jaunākais atzinums, kurā šis jautājums aplūkots, ir EESK atzinums par "Maksātspējas II" pārskatīšanu, kas pieņemts 2022. gada februārī, sk. 2.3. punktu (OV C 275, 18.7.2022., 45. lpp.).

⁽¹¹⁾ EESK atzinums par "Maksātspējas II" pārskatīšanu (OV C 275, 18.7.2022., 45. lpp.).

⁽¹²⁾ Izņemot Dānijas kronu, ar T2S sistēmu nevar veikt nevienu citu ārpus euro valūtas norēķinu, jo attiecīgie dalībnieki ārpus eurozonas norēķinu sistēmas vilcinās pievienoties un ir ieņēmuši nogaidošu pozīciju.

4.3. Pašlaik T2S tiek uzraudzīta, pamatojoties uz vairākiem finanšu tirgus infrastruktūras principiem, kas iekļauti ECB uzraudzības sistēmā – tā ir “viegla” pieeja, kas atzīst šīs platformas sistēmisko nozīmi Eiropas Ekonomikas zonā. Komiteja nesaskata nekādus regulatīvus konfliktus, kas ietekmētu neapstrīdamo ECB neatkarību, jo T2S var uzskatīt par infrastruktūras instrumentu finanšu tirgus dalībniekiem, kas vairāku iemeslu dēļ ir labāk attīstīts ECB “jumta” ietvaros, nevis citur. Turklāt ECB iesaistīšanās vērtspapīru norēķinos, izmantojot platformu, ir solis prom no klasiskajām centrālās bankas funkcijām, kas nepārprotami rada vajadzību iekļaut T2S CVDR, lai izveidotu saskaņotu un efektīvu tiesisko regulējumu.

Norēķinu disciplīnas pārraudzība

4.4. EESK norāda, ka priekšlikuma vispretrunīgākā daļa – uzlikt par pienākumu īstenot obligāto iepirkšanu, ko veic, izmantojot “divpakāpju” pieeju, – joprojām ir līdzsvarots risinājums, kas apsverams, līdz tiek gūta skaidrība par to, vai citi pasākumi norēķinu neizpildes samazināšanai nodrošinās apmierinošus rezultātus.

4.5. Tomēr Komiteja uzskata, ka, risinot šo jautājumu drīzāk agrāk nekā vēlāk, tiktu panākta labāka un dziļāka izpratne par norēķinu neizpildes iemesliem. Tādēļ EESK aicina noteikt termiņu, līdz kuram kompetentās iestādes sagatavo publisku ziņojumu, lai novērtētu progresu attiecībā uz norēķinu neizpildes rādītājiem un neizpildes iemesliem, vēlams, 12 mēnešu laikā pēc sankciju režīma stāšanās spēkā.

4.6. Lai gan daži atbalsta obligātās iepirkšanas pienākuma pilnīgu atcelšanu, EESK ir piesardzīgāka, jo norēķinu neizpildes gadījumu skaits ir nepieņemami liels (arī salīdzinājumā ar citām lielākajām finanšu jurisdikcijām). Nozīmīga politikas risinājuma svītrosana no Komisijas instrumentu kopuma šajā ziņā situāciju neuzlabotu. Īstenošanas akta pieņemšana šajā konkrētajā gadījumā šķiet piemērots risinājums.

4.7. Komiteja atzīst, ka pastāv ļoti efektīvs veids, kā panākt ātru norēķinu neizpildes gadījumu skaita samazināšanos, proti, palielināt esošās sankcijas, līdz tiek sasniegts pareizais līdzsvars. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš tiem norēķinu neizpildes gadījumiem, kas saistīti ar “īsās pozīcijas pārdošanas” praksi. Obligātā iepirkšana varētu kļūt par galējo risinājumu, kas būtu gatavs īstenošanai ārkārtīgi piesardzīgi, pēc pienācīgas apspriešanās ar tirgus dalībniekiem un gadījumā, ja nekas cits neizdodas.

4.8. Pirms veikt jebkādu darbību, īpaša uzmanība būtu jāpievērš pasākumiem, kuru mērķis ir saīsināt starpnieku ķēdes. Rūpīgi jāanalizē iemesli, kāpēc tik plaši tiek izmantota “pirmsatbilstības” metode (“pre-matching”). Daudzas [tehniskas] kļūmes rodas garo norēķinu ķēžu kavēšanās dēļ, tāpēc obligāto iepirkšanu nevar uzspiest, neņemot vērā šo faktoru un pirms tiek īstenoti atbilstoši pasākumi, lai veicinātu norēķinu “komandķēžu” saīsināšanu.

Norēķini ar “digitālajiem aktīviem” CVD norēķinu sistēmā

4.9. “Digitālo aktīvu” skaita pieaugums ir parādījis konkrētā aktīva tirdzniecības un norēķinu pakalpojumu funkcionālo savstarpējo saikni. SVT ieviešana finanšu sektorā un citur piedāvā milzīgu potenciālu. Lai “tradicionālo” aktīvu tirdzniecība un norēķini arī turpmāk būtu konkurētspējīgi ar “digitālo aktīvu” tirdzniecību un norēķiniem, būtu jāļauj centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem ērti veidot pašiem savas tirdzniecības sistēmas instrumentiem, ar kuriem tie veic norēķinus. Komiteja pilnībā apzinās, ka SVT izmēģinājuma režīms ir svarīga CVDR pārskatīšanas tiesiskā konteksta daļa. Komiteja atbalsta to, ka jebkādas CVDR izmaiņas, kuru mērķis ir pilnībā izmantot SVT potenciālu, tiek atliktas līdz brīdim, kad tiks pieņemts Komisijas priekšlikums par iepriekš minēto izmēģinājuma režīmu. Tomēr kā pagaidu pasākumu Komiteja ierosina iespēju izveidot daudzpusēju tirdzniecības sistēmu (DTS) instrumentiem, par kuriem norēķini tiek veikti CVD norēķinu sistēmā. DTS uzturēšana būtu jāuzskata par papildpakalpojumu CVDR pielikuma B iedaļas 1. daļas nozīmē.

4.10. Komiteja brīdina, ka “regulatīvās smilšu kastes” izveide nedrīkst radīt precedentu, kas ļautu pazemināt pašreizējos tirgus uzvedības un ieguldītāju aizsardzības standartus. Pilnīga norēķinu procesu pārcelšana uz SVT tīkliem uzlabo efektivitāti, jo, saīsinot pārlietu izvērsto starpnieku ķēdi, tiek samazinātas saistītās darījumu izmaksas un iesaistītais risks. Tomēr darījuma partnera risks nepazūd tikai tāpēc vien, ka tiek izmantoti SVT tīkli. Ir svarīgi gādāt, ka prasības dalībai šajos tīklos tiek noteiktas tā, lai samazinātu darījuma partnera risku. Centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem būtu jāuzņemas būtiska loma infrastruktūras pārvaldībā.

Sankciju izpilde

4.11. CVDR pārskats ir sagatavots ārkārtīgi sarežģītā laikā, kad Krievija karo pret Ukrainu. Eiropas finanšu tirgus infrastruktūra tika veidota tā, lai spētu pārvarēt šādus satricinājumus; turklāt [sistēmiski] nozīmīga tās daļa – CVD tīkls – tagad palīdz nodrošināt, ka Rietumu sankcijas pret Krieviju tiek pienācīgi īstenotas operatīvā līmenī. EESK aicina Komisiju sniegt nepieciešamās norādes gadījumos, kad ar sankcijām saistītās darbības nonāk “nezināmās teritorijās”, izraisot nenoteiktību tirgus dalībnieku vidū. Dažus šādu “ātrā risinājuma” norādījumu noteikumus var arī apsvērt, lai tos izmantotu turpmākai pārskatīšanas priekšlikuma uzlabošanai, padarot to piemērotāku nākotnes izaicinājumiem.

4.12. Ņemot vērā starptautiskās norises, EESK ierosina, ka CVDR būtu jānosaka prasība CVD, to emitentiem un dalībniekiem izveidot dzīvotspējīgu un **pastāvīgu mehānismu** datu apmaiņai un kopīgai lietošanai saistībā ar kopējo Eiropas sankciju piemērošanu. Nedrīkstētu rasties situācija, kad darbība netiek veikta tikai tāpēc, ka dažādi dalībnieki nespēj nonākt pie secinājuma, kam citādi vajadzētu būt vienkāršam vai vismaz sasniedzamam (t. i., ja to aplūko kopīgi). Jautājums par to, vai CVDR būtu jāuzskata par šim nolūkam piemērotu juridisku instrumentu, ir pamatots; tomēr sankciju piemērošanas ziņā Komiteja atbalsta stingrāku uzraudzības regulējumu.

Briselē, 2022. gada 14. jūlijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Christa SCHWENG*
